

VERSCHIJNINGSPLICHT OUDERS IN HET KADER
VAN DE WET JEUGDBESCHERMING EN HET
JEUGDDELINQUENTIERECHT

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.vlaamseraadwvg.be - T +32 2 209 01 11 - E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	voorontwerp van decreet tot wijziging van artikel 51 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade en artikel 15 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de verschijningsplicht voor ouders	
Adviesvrager	Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme	
Ontvangst adviesvraag	9 februari 2024	
Decretale opdracht	adviesfunctie	
Goedkeuring	Sectorale kamer Gezin en Jongerenwelzijn op 5 maart 2024	
Contactpersoon	Barbara Krekels	bkrekel@serv.be

Inhoud

Advies	4
Situering	4
1. Positieve ouderbetrokkenheid	4
2. Verschijningsplicht	5
2.1 Voor wie is er verschijningsplicht?	5
2.2 Uitzonderingen op verschijningsplicht en recht om gehoord te worden	6
2.3 Vertegenwoordiging door een advocaat	6
3. Vertrouwenspersoon	6
3.1 Wie kan vertrouwenspersoon zijn?	7
3.2 Recht op een vertrouwenspersoon	7

Advies

Situering

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna: de raad) ontving op 9 februari 2024 een adviesvraag van minister Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving over het voorontwerp van decreet tot wijziging van artikel 51 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade en artikel 15 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de verschijningsplicht voor ouders. De adviestertermijn bedraagt 30 dagen.

De adviesvraag is binnen de raad behandeld door de kamer Gezin en Jongerenwelzijn. De kamer keurde het voorliggend advies bij consensus goed op 5 maart 2024.

Met dit ontwerp wil de Vlaamse Regering in het decreet jeugddelinquentierecht ervoor zorgen dat ouders nog meer betrokken worden in het gerechtelijk traject en de bijhorende begeleiding dat hun kind doorloopt. De Vlaamse Regering vindt de aanwezigheid van ouders essentieel in het belang van de minderjarige en als blijk van de ouderlijke betrokkenheid. Met deze wijzigingen wil de Vlaamse Regering een signaal geven in die situaties waarbij een gebrek aan ouderlijke betrokkenheid zich vertaalt in meerdere afwezigheden op zittingen bij de jeugdrechter en/of jeugdrechtbank.

Met dit ontwerp wordt voorzien dat 'personen die ten aanzien van de minderjarige het ouderlijk gezag uitoefenen' voor elke zitting in principe moeten verschijnen. Wanneer zij na een tweede uitnodiging geen gevolg hebben gegeven aan een oproeping om te verschijnen, kan hen een geldboete worden opgelegd zoals ook nu al voorzien is in artikel 51 van de Jeugdbeschermingswet.

1. Positieve ouderbetrokkenheid

Het uitgangspunt van dit ontwerp van wijzigingsdecreet is de wens om ouders zoveel mogelijk te betrekken bij het gerechtelijk traject en de begeleiding van hun kind. Het belang hiervan onderschrijft de raad volledig. Een positieve ouderbetrokkenheid zal zowel de minderjarige die een delict heeft gepleegd als de samenleving -onder meer door een effectievere aanpak van jeugddelinquentie- ten goede komen.

Om de betrokkenheid van ouders te vergroten, focust het voorontwerp van wijzigingsdecreet op een verplichte aanwezigheid van ouders in de jeugdrechtbank. De zittingen op de jeugdrechtbank zijn echter maar één schakel in het gehele traject dat een minderjarige die een delict heeft

gepleegd doorloopt. Betrokkenheid van ouders moet breder zijn dan hun aanwezigheid op de jeugdrechtbank. Volgens de raad kunnen er vanuit de samenleving op diverse vlakken meer inspanningen worden gedaan¹ om die positieve ouderbetrokkenheid te vergroten.

Bovendien vreest de raad dat deze maatregel voor ouders eerder zal aanvoelen als het afleggen van verantwoording. Het vertrekken van een bestraffende invalshoek zal niet leiden tot meer positieve betrokkenheid. Betrokkenheid moet positief benaderd worden zodat het bijdraagt tot het verbeteren van de relaties tussen de minderjarige en zijn context en helpt bij het herstel van de minderjarige. De verplichting druist ook in tegen de geest van het jeugddelinquentierecht waar men van het perspectief van de minderjarige vertrekt en waar de verantwoordelijkheid bij de jongere en niet bij de ouders is gelegd.

De jeugdrechter heeft vandaag al het mandaat om ouders op te roepen voor een zitting wanneer hij dat nodig acht en kan er ook een geldboete aan koppelen. De raad meent dat deze bepalingen in feite volstaan.

-
- De raad onderschrijft het belang van positieve ouderbetrokkenheid bij het traject van minderjarigen die een delict hebben gepleegd.
 - De focus op de verschijningsplicht van ouders als geïsoleerde maatregel is geen positieve benadering van ouderbetrokkenheid en biedt weinig meerwaarde ten opzichte van het mandaat dat de jeugdrechter al heeft.
-

2. Verschijningsplicht

2.1 Voor wie is er verschijningsplicht?

Als de Vlaamse Regering de verschijningsplicht van ouders wenst de expliciteren, moet het helder zijn over wie het gaat. In de memorie van toelichting wordt gesproken van 'personen die ten aanzien van de minderjarige het ouderlijk gezag uitoefenen' maar in het voorontwerp van wijzigingsdecreet worden de termen ouders en voogd gehanteerd.

De raad leest in de memorie van toelichting wel dat de verschijningsplicht niet geldt voor pleegzorgers, pleegvoogden of voogden voor niet-begeleide minderjarigen. Dit moet ook duidelijk gemaakt worden in het wijzigingsdecreet zelf.

Alle 'personen die ten aanzien van de minderjarige het ouderlijk gezag uitoefenen' en die verplicht worden te verschijnen, moeten in het wijzigingsdecreet duidelijk gedefinieerd zijn.

¹ bijvoorbeeld door de bereikbaarheid van jeugdinstanties voor ouders te vergroten.

-
- De raad dringt erop aan om zuiver en consequent te zijn in de gebruikte terminologie en om in het wijzigingsdecreet duidelijk te definiëren voor wie de verschijningsplicht geldt.
-

2.2 Uitzonderingen op verschijningsplicht en recht om gehoord te worden

De raad vindt het positief dat er gesteld wordt dat de verschijningsplicht niet absoluut is. De jeugdrechter kan in individuele situaties afwijken van de verschijningsplicht van ouders of voogd wanneer dit niet wenselijk is. Dit is een goede zaak wanneer hun aanwezigheid niet in het belang is van de minderjarige, maar ouders hebben wel steeds het recht om gehoord te worden. De raad vraagt hoe hier dan aan tegemoet wordt gekomen. De raad vraagt daarnaast ook om duidelijker te omschrijven op welke gronden ouders kunnen worden geweigerd.

Los van de ouders of voogden voor wie de verschijningsplicht geldt, moet iedereen die burgerlijk aansprakelijk kan gesteld worden voor het delict dat een minderjarige begaat, de kans hebben zich te verdedigen. Zij moeten opgeroepen worden.

-
- De raad vraagt om tegemoet te komen aan het recht van iedereen die burgerlijk aansprakelijk kan gesteld worden voor een delict dat een minderjarige begaat, om zich te verdedigen.
 - De raad vraagt om duidelijk te omschrijven op welke gronden ouders kunnen worden geweigerd.
-

2.3 Vertegenwoordiging door een advocaat

De raad meent dat ouders zich ook moeten kunnen laten vertegenwoordigen door een advocaat (net zoals de jongere zelf) tenzij de jeugdrechter de persoonlijke verschijning gemotiveerd noodzakelijk acht.

-
- De raad vraagt dat ouders en voogden voor wie verschijningsplicht geldt, zich kunnen laten vertegenwoordigen door een advocaat.
-

3. Vertrouwenspersoon

Enkel in de gevallen dat de ouders of voogd niet aanwezig (kunnen) zijn, kan de minderjarige verdachte of delictpleger vergezeld worden door een meerderjarige vertrouwenspersoon die door de jeugdrechter of rechtbank geschikt wordt geacht.

3.1 Wie kan vertrouwenspersoon zijn?

Het is niet duidelijk op basis van welke criteria de jeugdrechter kan beslissen of de vertrouwenspersoon geschikt wordt geacht. Het begrip vertrouwenspersoon is een welomschreven begrip binnen de jeugdhulp. De raad vraagt om de criteria gelijk te schakelen met de voorwaarden van het decreet rechtpositie minderjarigen in de jeugdhulp met betrekking tot vertrouwenspersonen. Deze zijn immers ook van toepassing op jeugddelinquentie.

-
- Leg de criteria voor een vertrouwenspersoon vast in overeenstemming met de voorwaarden van het decreet rechtpositie minderjaderigen in de jeugdhulp.
-

3.2 Recht op een vertrouwenspersoon

De raad meent dat de minderjarige het recht moet hebben om zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon tijdens een zitting in de jeugdrechtbank, ongeacht de aanwezigheid van ouders of voogd en/of van een advocaat. De bevoegdheid om een vertrouwenspersoon al dan niet toe te staan, moet niet aan een rechter worden toegekend.

Voor de raad is het momenteel niet duidelijk of het uitnodigen van vertrouwenspersonen op een zitting in de jeugdrechtbank een aspect is van de organisatie van de zitting (federaal) of van het jeugddelinquentierecht. Indien het jeugddelinquentierecht van toepassing is, dan moet het daar immers ook ingeschreven worden. Het is belangrijk om daarbij ook de rol en de rechten van de vertrouwenspersoon ter zitting in de jeugdrechtbank duidelijk te omschrijven. De minderjarige moet tevens op de hoogte van zijn rechten betreffende vertrouwenspersonen.

-
- De minderjarige moet zich kunnen laten bijstaan door een vertrouwenspersoon, ongeacht de aanwezigheid van ouders of voogd.
-